

Kitekintés

A Raggi-jelenség

2016 júniusában az 5 Csillag Mozgalom jelöltjét, Virginia Raggi választották az olasz főváros főpolgármesterévé. Ez az első alkalom, hogy nő irányítja Rómát. A jogász végzettségű Virginia Raggi azt ígérte, hogy Róma főpolgármestereként biztosítani fogja a város pénzügyeinek átláthatóságát, és Róma életében egy „új korszak” kezdetét jelentette be. A tanulmány Raggi politikai pályáját és a római főpolgármester-választáson való részvételét elemzi.

Politikai karrierjének kezdete

Virginia Raggi 1978. július 18-án született Rómában, 26 éves koráig az olasz főváros San Giovanni kerületében lakott, néhány kilométerre a Colosseumtól. Az Isaac Newton líceumban érettségizett, majd a Roma Tre Egyetemen jogot tanult. Az ügyvédi pályára készülve 2003 és 2006 között Silvio Berlusconi egyik legközelebbi munkatársa, Cesare Previti ügyvédi irodájában dolgozott gyakornokként. 2006 őszén ügyvéd lett, szerzői jogra, szellemi tulajdonra és új technológiákra szakosodott. 2007-ben a római Foro Italico Egyetem tudományos munkatársává nevezték ki. Jóllehet a társadalmi munkában való részvétel nem állt távol tőle, *semmi nem utalt arra, hogy valaha is politikus lesz belőle.*

Raggi egyszerű kisgyerekes családjánaként 2011-ben kezdett aktívan politizálni. Amikor gyermeke születése után a baba-kocsival közlekedett, *egyre jobban zavarta a Rómát eluraló közlekedési káosz és az utcákon tornyosuló szeméthyegyek.*

Ekkor határozta el, hogy csatlakozik a humorista Beppe Grillo 2009-ben alapított, a hagyományos bal- és jobboldal felosztást elutasító, elitellenes civil mozgalomhoz, az 5 Csillag Mozgalomhoz (M5S).¹ „Nem akarom, hogy a kisfiam egy mocskos városban nőjön fel”² – fogalmazta meg Raggi a politikai pályakezdés személyes hangvételű programadó gondolatát, amely már önmagában is kellőképpen alkalmas arra, hogy számos, gyermekeinek jobb világot akaró római választópolgárt emocionálisan megszólítson. A közvetlen demokrácia bevezetését szorgalmazó, antiglobalista, euroszeptikus mozgalom politikai szárnyalása az 2013-as olasz parlamenti választások időszakában kezdődött, az 5 Csillag Mozgalom ekkor jutott be a parlamentbe. Raggi a 2013-as helyhatósági választáson aratta első politikai sikerét: beválasztották a római közgyűlésbe. A képviselőtestület tagjaként azonban alig hallatta hangját: „csak egyszer keltett fel-tűnést, amikor 2015 májusában a hivatalban lévő elnöknek a plénum előtt »teljes alkalmatlanságot« vetett a szemére”.

A római képviselő-testületben eltöltött évek ellenére Virginia Raggi 2016 februárja előtt, amikor az 5 Csillag Mozgalom római főpolgármester-jelöltjévé választották, még az olasz fővárosban is kevesen ismerték, Ottavia kerület lakóit kivéve, ahol Raggi 26 éves kora óta él.

Róma a szakadék szélén

2013-ban Rómában Ignazio Marino, a balközép Demokrata Párt (PD) jelöltje nyerte meg a főpolgármester-választást. *A balközép vezetése alatt a szervezett bűnözés mélyen befészkelte magát az olasz főváros intézményeibe:* a római városháza a korrupció, a hivatali visszaélések melegágyává vált. 2015 novemberében maga Ignazio Marino is lemondásra kényszerült egy korrupciós botrány miatt. Az olasz fővárost ekkor a 2016 júniusában esedékes önkormányzati választásokig Francesco Paolo Tronca kormánybiztos, korábbi milánói prefektus irányítása alá helyezték.

A római városházát behálózó korrupciós-sikkasztásos bűnügyekben nyomozók *maffiafőváros* néven kezdték emlegetni Rómát, mígnem a *Mafia Capitale* kifejezés ráragadt az olasz fővárosra. „Tavaly november óta biztonságilag megerősített bíróságokon tucatnyi volt városi tisztviselő és üzletember pere folyik korrupció és hűtlen kezelés vádjával, a kár több százmillió euró. Az ügyészek szerint – a migránsközpontok vezetésétől a szemétyűjtésig – a város irányításának szinte minden területét beárnyékolta a befolyással üzérkedés.”⁷³ A *Mafia Capitale* elnevezés és a mögötte meghúzódó színlelt szerződéses ügyek lényegi változást jeleznek: a koráb-

ban Szicíliára, Reggio Calabriára, Nápolyra jellemző szervezett bűnözés immáron Rómát is átszövi.

A hanyag gazdálkodás és a korrupció miatt az olasz főváros hatalmas adósságot görget maga előtt. Róma adóssága 2016 első felében elérte a 13–16 milliárd eurót, amely magában hordozta azt a kockázatot is, hogy bármikor csödbe mehet.⁴

A római tömegközlekedés a működésképtelenség határára sodródott. A járművek előregedtek, megbízhatatlanok. A főváros közlekedési káoszát azonban nemcsak a lerobbant állapotban lévő tömegközlekedési eszközök, hanem jelentős részben a temérdek kátyú okozza.

„Ezek már régóta biztonsági rizikót jelentenek a városban engedélyezett 1,8 millió autónak és főleg a 400.000 mopedet és motort vezetőnek. Az utolsó hivatalos közlekedési áldozatokra vonatkozó statisztika 2012-ből származik és évente 16.000 személyi sérüléssel járó balesetről szól, valamint 154 halotról. Az elküldött polgármester, Marino arról panaszkodott, hogy a városházára való érkezésekor a 4800 kilométernyi városi úthálózat fenntartására 25 millió euró volt a költségvetésben, ami a kezelendő utak 3 százalékára elegendő. Tronca kormány megbízott időközben kiderítette, hogy a tönkrement utak javításánál alvállalkozókat feketemunkában és hamisított dokumentumokkal foglalkoztattak. Ezenkívül nyomoznak városi alkalmazottak megvesztegetése miatt, akik tulajdonképpen a minőségi ellenőrzést végezték volna. Tronca kormánybiztos javított olyan utakat, amelyek három éven belül használhatatlanná váltak, de ezzel a város

központi helyeit blokkolták a szent év kellős közepén.

Ha Róma városában az ingatlanok és utak problémáját felületesen kezelték, akkor a föld alatt természetesen még rosszabb a helyzet, mint például a lyukas vízhálózattal, ami rendszeresen alámossa az utakat és járdákat, ezzel lyukakat okozva. Egyre kevesebbet tettek az évek során a patkányok ellen is, mígnem elszaporodtak a kórházak pincéiben és a Forum Romanum egy részét a kasszáknál le kellett zárni patkányirtás miatt. 6 millió patkány van állítólag Rómában, kétszer annyi, mint a lakosok száma.⁵

A káoszt csak fokozza, hogy *Róma a dugók mellett szeméthegekben is fuldoklik*. A római köztisztasági hivatal működésképtelensége lehetetlenné teszi a hulladék-szállítási problémák megoldását.

Raggi sokat ígérő kampánya

A főpolgármesteri választási kampányban Virginia Raggi az élhető város koncepcióját, Róma megújításának, újbóli világvárossá tételének programját helyezte előtérbe. Vagyis: a fiatal ügyvédnö kiváló politikai érzéssel olyan helyi problémákra összpontosította kampányát, amelyek a legtöbb rómaikat bosszantják.⁶

Raggi legfőbb konkrét ígéretei közé tartozott az *olasz főváros pénzügyeinek átvizsgálása*, Róma megszabadítása az adósságtól. Tervei szerint – amelyeket később, főpolgármesterként adott első interjújában is megerősített – egy alapos könyvvizsgálatot követően újra akarja tárgyalni Róma adósságát, emellett tárgyalni akar a 2008-ban megállapított kamatokról is. Azt az évi

1,2 milliárd eurót pedig, amelyet a korábbi római vezetés elpazarolt, a továbbiakban közszolgáltatásokra akarja fordítani.⁷

A Raggi által ígért radikális változások közé tartozott a *római köztisztasági hivatal átszervezése és a korszerűtlen tömegközlekedés modernizálása*. Felvetései között szerepelt az elhanyagolt városi infrastruktúra megújítása, új, környezetbarát autóbusz-flotta forgalomba állítása, buszsávok és kerékpársávok kialakítása, az ingyenes kerékpárkölcsonzés bevezetése. Ragginak számolnia kell azzal, hogy a tömegközlekedés modernizálása mélyreható probléma, ehhez sok pénzre lesz szüksége: „A városi közlekedési üzemek a jegyeladással még a felét se fedezik az 500 milliós bérköltségnek. 1,5 milliárd euró tartozást halmoztak fel és ezért a többszörösen csődveszélyben lévő vállalkozásnak senki nem akar új buszokat szállítani.”⁸

A Matteo Renzi miniszterelnök vezette olasz balközép kormány 2014 decemberében hivatalosan bejelentette, hogy Róma is pályázni fog a 2024-es nyári olimpiai és paraolimpiai játékok megrendezésére. A főpolgármesteri választási kampányban – amikor már eldőlt, hogy Boston, Hamburg és Toronto visszalép a 2024-es nyári olimpiai pályázattól⁹ – a *római olimpiai pályázat is vitatémává vált*. Míg a balközép római főpolgármester-jelöltje, Roberto Giachetti támogatta az olimpiai kandidálást, addig Raggi a város krónikus pénzügyi és infrastrukturális problémáira hivatkozva kampányában végig határozottan ellenezte a római olimpiai pályázatot.¹⁰ Raggi is tudta, hogy az olimpiarendezés vonatkozásában hatalmas állami támogatások és rengeteg munkahely forog kockán, mégis

kitartott amellett, hogy *a római olimpiából csak a maffia profitálna*. Nyilvánvalóvá tette, hogy ő nem folytatná a projektet, de az 5 Csillag Mozgalom demokratikus alapelveinek megfelelően, Bostonhoz és Hamburghoz hasonlóan népszavazást tartana Rómában az olimpiarendezésről.

Raggi a szervezett bűnözés elleni küzdelem és az olimpiarendezés elutasítása mellett egy Vatikánnal kapcsolatos problémát is beemelt választási kampányában. A fiatal politikusnő katolikus, de *a katolikus egyház túlhatalmát kritizáló* 5 Csillag Mozgalom tagjaként figyelemmel kíséri a Rómába városállamként ékelődő, hivatalosan 800 lakosú teokrácia Rómát érintő ügyeit. Róma megtisztításának programjába belevette azt is, hogy a Vatikánnak meg kell fizetnie az egyház ingatlanjai és más vagyontárgyai utáni – mintegy 250-400 millió eurós – adókat.¹¹

Hogyan lett római főpolgármester?

A 2016-os olaszországi helyhatósági választásokat – amelyek több mint 1300 települést érintettek – június 5-re írták ki. Új polgármestert és önkormányzati testületet kellett választani a négy egymillió lakosnál nagyobb lélekszámú olasz nagyvárosban is: Rómában, Milánóban, Nápolyban és Torinóban.

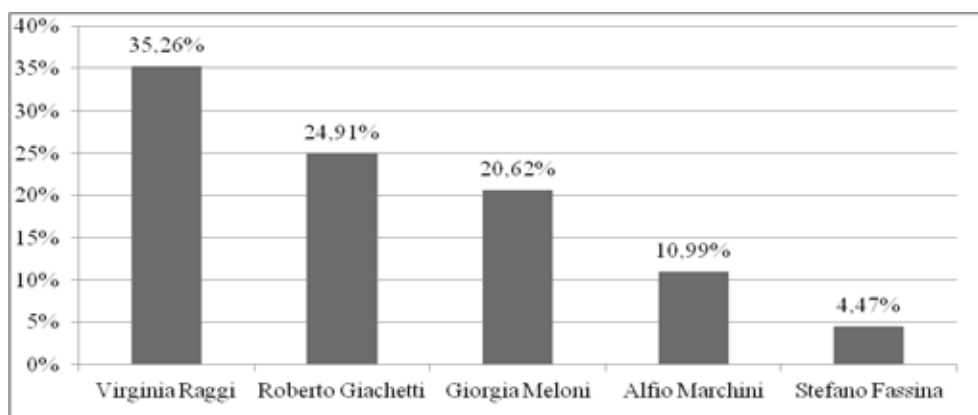
Az olasz főváros vezetésére öt jelölt pályázott. A 2014 februárjában választások nélkül hatalomra került Matteo Renzi bal-közép Demokrata Pártja (*Partito Democratico*, PD) Roberto Giachetti újságíró jelölte. Az Olasz Szocialisták (*Socialisti Italiani*, SI) és a Baloldal Környezet Szabadság (*Sinistra Ecologia Libertà*, Sel)

Stefano Fassinát küldték harcba a római főpolgármesteri székért. Az olasz jobboldali ellenzéki pártok nem állítottak közös jelöltet. A szélsőjobboldali Olasz Testvérek (*Fratelli d'Italia*, FdI) az Északi Liga (*Lega Nord*, LN) támogatásával Giorgia Melonit, Silvio Berlusconi jobb-közép pártja, a Hajrá Olaszország (*Forza Italia*, FI) Alfio Marchini dúsgazdag üzletembert jelölte Róma polgármesterének. Az ellenzéki 5 Csillag Mozgalom (*Movimento 5 Stelle*, M5S) – a római tagok előzetes internetes szavazása alapján – a harminchét éves Virginia Raggi jelölte a főváros főpolgármesterének.

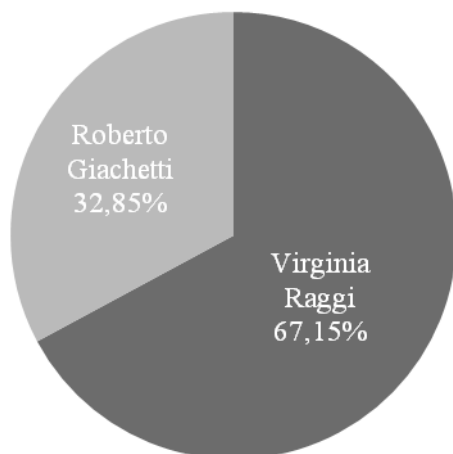
A 2016. júniusi római főpolgármester-választás első fordulójában a szavazásra jogosult 2.363.776 római választópolgár 57,02 százaléka szavazott. A főpolgármesteri posztért vívott küzdelem első fordulója Virginia Raggi győzelmével zárult, az ügyvédnő a rómaiak szavazatának 35,26 százalékát szerezte meg. A második helyen a balközép kormánypárt jelöltje, Roberto Giachetti végzett, a fővárosi szavazók 24,91 százalékának támogatását nyerte el. A jobboldal jelöltjei kiestek a versenyből. (1. ábra)

A római főpolgármester-választás második fordulójában – ahová az első fordulóban az első két helyen végzett jutott be –, a szavazásra jogosultak 50,14 százaléka voksolt. A két jelölt közül Virginia Raggi a szavazatok 67,15 százalékával nyerte meg a választást, és foglalhatta el a római főpolgármesteri széket. A Demokrata Párt (PD) jelöltje, a Matteo Renzi miniszterelnök által támogatott Roberto Giachetti csak a szavazatok 32,85 százalékát szerezte meg.

1. ábra A római főpolgármester-választás első fordulójának eredménye (2016. június 5.)¹²

A római főpolgármester-választás második fordulójának eredménye (2016. június 19.)¹³

Az 5 Csillag Mozgalom támogatottsága jelentősen növekedett Rómában. Ezt Virginia Raggi győzelme mellett az is jelzi, hogy az olasz fővárosban a 14 kerületi önkormányzatból 12-ben szintén az 5 Csillag Mozgalom került többségbe. Az olaszországi helyhatósági választásokon az 5 Csillag Mozgalom Rómán kívül számos más olasz városban is si-

kert aratott: összesen 20 városban állított polgármester-jelöltet, ebből 19-ben megszerezte a polgármesteri széket. Ebben az eredményben – még ha a választások helyi szinten zajlottak is és nem a kormányról kellett dönteni – bizonyos mértékig az olasz választópolgárok Matteo Renzi kormányával való elégedetlensége is kifejeződött.

Miért Ragginak állt a zászló?

Az utóbbi két évtizedben a római főpolgármester-választásokon *a balközép és a jobbközép jelöltjei versengtek egymással* az olasz főváros vezetéséért, ez a folyamat azonban 2016-ban megszakadt. A 28 évszázados múltra visszatekintő Örök Város élére az 5 Csillag Mozgalom jelöltje került, aki Róma első női és egyben a legfiatalabb polgármestere. *Virginia Raggi földcsuszamlásszerű választási győzelmének* okait elsősorban a „törvényesség és az átláthatóság” ígéretében és a közállapotok rendbetétele melletti határozott kiállásában kell keresnünk. Jól ismerte fel, hogy *a római választópolgárok korrupció- és maffiaellenesek, aggódnak az ország gazdasági helyzete, a növekvő munkanélküliség, a tömeges bevándorlás miatt.* A fiatal ügyvédnőnek *a tisztakezűség új korszaka* üzenettel több mint 770.000 római szavazót sikerült maga mellé állítania.

Győzelmében jelentős mértékben közrejátszott, hogy választási kampányában *képes volt a politikai spektrum bal- és jobboldalát egyaránt megszólítani,* az első forduló előtt inkább a baloldali szavazók meggyőzésére összpontosított, a második előtt a jobboldaliaknak is küldött hívószavakat. Raggi abból az ellene intézett támadásból is politikai tőkét tudott kovácsolni, hogy nem tüntette fel hivatalos életrajzában a Cesare Previti ügyvédi irodájában töltött éveket.¹⁴ „A kampányban baloldali ellenfele kiderítette, hogy Raggi egy Berlusconi-közeli ügyvédi irodában volt gyakornok, ahol Berlusconi korrupciós védelmi miniszterét is védte. E balos támadás azonban jól jött Ragginak, elvégre a job-

bos szavazók szemében nem éppen bűn egy forzáltaliást védeni. A hatvan százalékos feletti győzelmét Raggi tehát nagyban köszönheti annak, hogy a Rómában hagyományosan erős neofasiszta táborból is számosan őt választották. A jobboldali populisták Északi Liga elnöke, Matteo Salvini egyenesen azt mondta, hogy »kínások hatására se« szavazna a balközép kormány jelöltjére – a jobboldali szavazók megértették az üzenetet. Raggi pedig igencsak akart tetszeni nekik. Ezért nem csak a korrupciót kritizálta, de a menekültkérdésben vagy az Európai Unióhoz való viszonyban is sokszor csúszott a neofasiszták mellé.”¹⁵

Mindemellett *Raggi győzelméhez megnyerő, rokonszenves személyisége is hozzájárult.* Kedves arcú, nyílt tekintetű, szelíd mosolyú, fiatal nő, aki legtöbb honfitársától eltérően három idegen nyelven: angolul, franciául és spanyolul is beszél. Kifejezetten precíz és határozott nő hírében áll. Elegánsan, de igen visszafogottan öltözködik. A sokak által kedvelt francia író, Saint-Exupéry rajongója.¹⁶ Volt tehát mivel belopnia magát a rómaiak szívébe.

Minden más lesz?

Olaszországot a 21. század második évtizedének közepén az *erősödő elitellenesség, a hagyományos pártok iránt érzett bizalmatlanság, az azokból való kiábrándulás jellemzi.* A júniusi önkormányzati választásokon a hagyományos pártpolitikát elutasító 5 Csillag Mozgalom kimagasló eredményt ért el, s ezzel a helyi választásokon súlyos vereséget szenvedett kormányzó Demokrata Párt első számú ellenfeleként lépett elő. A római főpolgár-

mesteri székért folytatott verseny, amelyben a jobboldali pártok rendhagyó módon külön jelölteket indítottak, rámutatott a *jobboldali erők közötti szakadék mélyülésére, a jobboldal átstrukturálódására*. Silvio Berlusconi pártja súlyos vereséget szenvedett, Rómában a Hajrá Olaszország jelöltje a második fordulóig sem jutott el.

A helyhatósági megmérettetés országos politikai tesztnek is tekinthető, amelyen a politikai pártok világos irányjelzést kaptak Olaszország választóitól. Politikai elemzők rámutatnak, hogy jelentős mértékben Raggi római főpolgármesterségének sikerén vagy sikertelenségén múlhat az 5 Csillag Mozgalom sorsa a 2018-ra tervezett parlamenti választásokon: ha emelkedő pályára tudja állítani Rómát, az tovább növelheti az 5 Csillag Mozgalom vonzerejét, ha kudarcot vall, az a párt bukásához is vezethet. Raggi nem elég tapasztalt politikus és hiányzik belőle az idősebb politikus generációra jellemző dörszölség, ezért a legfőbb kérdés az, hogy lesz-e ereje a régi, megkövesedett struktúrák feltörésére és pénze az olasz főváros problémáinak kezelésére, vagy elnyelik a római politikai világ bugyrai.¹⁷

KALMÁR ZOLTÁN

¹ Az 5 Csillag Mozgalom elnevezésében az öt csillag a mozgalom politikai programjának öt vezérfogalma: Környezet, Víz, Fejlődés, Kapcsolat, Közlekedés (Ambiente, Acqua, Sviluppo, Connettività, Trasporti). Lásd: *Manifesto*. Elérés: <http://www.beppegrillo.it/listeciviche/>

² Dési András: „*Elegem lett az egész mocsokból*” (2016. június 18.) Elérés: <http://nol.hu/kulfold/elegem-lett-az-egesz-mocsokbol-1620107>

³ Keresztes Imre: *Ahogy a csillag megy az égen*. In: *Heti Világgazdaság* 2016. június 23., 32.

⁴ “*We’ll start from scratch*”: the first interview of Rome’s first female mayor. (22/06/2016) Elérés: <http://www.euronews.com/2016/06/22/virginia-raggi-rome-s-first-female-mayor-talks-to-euro-news/>

⁵ Piller, Tobias: *Doppelt so viele Ratten wie Einwohner*. (05.06.2016) Elérés: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/rom-verloert-virginia-raggi-hat-die-besten-chancen-14268339.html>

⁶ Kirchgaessner, Stephanie: *Virginia Raggi faces five key tests if she becomes Rome mayor*. (19 June 2016) Elérés: <https://www.theguardian.com/world/2016/jun/19/virginia-raggi-faces-five-key-tests-if-rome-mayor-five-star-movement>

⁷ “*We’ll start from scratch*”: the first interview of Rome’s first female mayor. (22/06/2016) Elérés: <http://www.euronews.com/2016/06/22/virginia-raggi-rome-s-first-female-mayor-talks-to-euro-news/>

⁸ Piller, Tobias: *Doppelt so viele Ratten wie Einwohner*. (05.06.2016) Elérés: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/rom-verloert-virginia-raggi-hat-die-besten-chancen-14268339.html>

⁹ Rómán kívül Párizs, Los Angeles és Budapest maradt versenyben a 2024-es nyári olimpia megrendezéséért.

¹⁰ Butler, Nick: *Referendum to be held on Rome 2024 Olympic bid if 30,000 signatures gained calling for one*. (22 April 2016) Elérés: <http://www.insidethegames.biz/articles/1036690/referendum-to-be-held-on-rome-2024-olympic-bid-if-30000-signatures-gained-calling-for-one>

¹¹ Kirchgaessner, Stephanie: *Virginia Raggi faces five key tests if she becomes Rome mayor*. (19 June 2016) Elérés: <https://www.theguardian.com/world/2016/jun/19/virginia-raggi-faces-five-key-tests-if-rome-mayor-five-star-movement>

¹² *Elezioni 2016, Comune di Roma*. (Ministero dell’Interno) Elérés: <http://elezioni.interno.it/comunali/scrutini/20160605/G120700900.htm>

¹³ *Elezioni 2016, Comune di Roma*. (Ministero dell’Interno) Elérés: <http://elezioni.interno.it/comunali/scrutini/20160605/G120700900.htm> Virginia Raggi 770.564, Roberto Giachetti 376.935 szavazatot kapott.

¹⁴ Virginia Raggi 2013. október 16-i hivatalos életrajzát lásd: https://www.comune.roma.it/PCR/resources/cms/documents/Raggi_CV.pdf (Hozzáférés: 2016. július 12.)

¹⁵ Techet Péter: *Elitellenes polgármestere lett Rómának.* (2016. június 20.) Elérés: <http://mno.hu/kulfold/a-korrupcio-es-az-olimipa-ellen-elitellenes-polgarmestere-lett-romanak-1348136>

¹⁶ Старцев, Сергей: „*Это только начало*”: *Вирджиния Раджи стала первой женщиной-мэром Рима.* (21.06.2016) Elérés: <http://ria.ru/world/20160621/1449404751.html>

¹⁷ További információk a mai olaszpolitikai életről magyar nyelven: Molnár Anna könyvében, illetve cikkeiben! (Ld. irodalom – a szerk.)

Irodalom

Butler, Nick: *Referendum to be held on Rome 2024 Olympic bid if 30,000 signatures gained calling for one.* (22 April 2016) Elérés: <http://www.insidethegames.biz/articles/1036690/referendum-to-be-held-on-rome-2024-olympic-bid-if-30000-signatures-gained-calling-for-one>

Dési András: „*Elegem lett az egész mocsokból*” (2016. június 18.) Elérés: <http://nol.hu/kulfold/elegem-lett-az-egesz-mocsokbol-1620107>

Elezioni 2016, Comune di Roma. (Ministero dell'Interno) Elérés: <http://elezioni.interno.it/comunali/scrutini/20160605/G120700900.htm>

Keresztes Imre: *Ahogy a csillag megy az égen.* In: *Heti Világgazdaság* 2016. június 23., 32-33.

Kirchgaessner, Stephanie: *Corruption and rubbish top agenda for unlikely Rome mayoral favourite.* (23 March 2016) Elérés: <https://www.theguardian.com/world/2016/mar/23/corruption-garbage-top-agenda-rome-mayor-raggi-five-star-movement>

Kirchgaessner, Stephanie: *Virginia Raggi faces five key tests if she becomes Rome mayor.* (19 June 2016) Elérés: <https://www.theguardian.com/world/2016/jun/19/virginia-raggi-faces-five-key-tests-if-rome-mayor-five-star-movement>

Кульянов, Андрей: *Рим проголосовал против Олимпиады.* (20.06.2016) Elérés: http://www.gazeta.ru/sport/2016/06/20/a_8318291.shtml

Molnár Anna: *Olaszország története a második köztársaság idején,* Budapest: Áron Kiadó, 2011. Molnár Anna: *Az olasz politika viharai. Úton a harmadik köztársaság felé?*, In: Szerk.: Ferwagner Péter Ákos, Szerk.: Garaczi Imre, Szerk.: Kalmár Zoltán Mediterrán perspektívák. Budapest: Stratégiakutató Intézet, 2015. pp. 249-283.

Осипов, Антон: *«Именно горожане будут управлять Римом»* (22.06.2016) Elérés: <http://www.vedomosti.ru/politics/characters/2016/06/22/646396-radzhi>

Piller, Tobias: *Doppelt so viele Ratten wie Einwohner.* (05.06.2016) Elérés: <http://www.faz.net/aktuell/wirtschaft/wirtschaftspolitik/rom-verloert-virginia-raggi-hat-die-besten-chancen-14268339.html>

Rómában az 5 Csillag Mozgalom nyerte az önkormányzati választások első fordulóját. (2016. június 6.) Elérés: <http://www.vajma.info/cikk/kulfold/56272/Romaban-az-5-Csillag-Mozgalom-nyerte-az-onkormanyzati-valasztasok-elso-fordulojat.html>

Spalinger, Andrea: *Eine Fee aus dem Wunderland.* (20.6.2016) Elérés: <http://www.nzz.ch/international/europa/roms-neue-buergermeisterin-eine-fee-aus-dem-wunderland-ld.90188>

Слободян, Елена: *Новый мэром Рима Вирджиния Раджи.* (20 июня 2016) Elérés: http://www.aif.ru/dontknows/file/novyy_mer_rima_vir-dzhiniya_radzhi_dose

Старцев, Сергей: „*Это только начало*”: *Вирджиния Раджи стала первой женщиной-мэром Рима.* (21.06.2016) Elérés: <http://ria.ru/world/20160621/1449404751.html>

Techet Péter: *Elitellenes polgármestere lett Rómának.* (2016. június 20.) Elérés: <http://mno.hu/kulfold/a-korrupcio-es-az-olimipa-ellen-elitellenes-polgarmestere-lett-romanak-1348136>

“*We'll start from scratch*”: *the first interview of Rome's first female mayor.* (22/06/2016) Elérés: <http://www.euronews.com/2016/06/22/virginia-raggi-rome-s-first-female-mayor-talks-to-euro-news/>

Abstract

In June 2016 Virginia Raggi, the candidate of the 5 Star Movement, was elected mayor of the capital of Italy. It is the first time that the head of Rome becomes a woman. Virginia Raggi, a lawyer by profession, has promised that as the mayor of Rome, she will ensure transparency of finance of the city, and announced the beginning of a „new era” for Rome. The study analyzes the political career of Raggi, and her participation in the elections of the mayor of Rome. **Keywords:** Virginia Raggi; Italy; Rome; local elections